

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage	5
Analyse resultaat en vermogen	8
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	11
Kwaliteit beheersorganisatie	17
Rechtmatigheidsbeheer	19
Wensen en aandachtspunten	22
 Bijlagen	
1 Onafhankelijkheid en controleproces	25
2 SiSa-bijlage	26

The image shows two open books lying flat on a light-colored surface. The book on the left has a dark cover and its pages are slightly aged and yellowed. The book on the right has a teal or dark green cover and its pages appear whiter. A bright yellow vertical rectangular bar is positioned between the two books, centered vertically. The word 'Kernpunten' is printed in a dark, sans-serif font, oriented vertically and centered within the yellow bar.

Kernpunten

Kernpunten uit onze rapportage

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	De jaarrekening is getrouw	Bij de jaarrekening 2014 van gemeente Woerden hebben wij op 24 juni 2015 een goedkeurende controleverklaring afgeven met betrekking tot de getrouwheid.
	Goedkeurend rechtmatigheids- oordeel	Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen of materiële herrubriceringen voor de jaarrekening 2014. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2014 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van gemeente Woerden. Bij de jaarrekening 2014 van gemeente Woerden hebben wij op 24 juni 2015 een goedkeurende verklaring afgegeven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2014 in overeenstemming zijn met de door Raad vastgestelde wet- en regelgeving.
	(Geen) bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
	Grondexploitaties	Wij hebben de geactualiseerde grondexploitatieberekeningen die de basis vormen voor de waardering van het onderhanden werk inhoudelijk beoordeeld. Wij kunnen ons verenigen met de gehanteerde aannames en daarmee de waardering van het onderhanden werk.
	BBV notitie riolering	In 2014 heeft de commissie BBV een notitie uitgebracht, waarin nader is aangeduid dat voor tariefegalisatie van de riolering een voorziening aangehouden dient te worden in plaats van een reserve. Tot en met 2013 is in de jaarrekening van gemeente Woerden altijd een reserve aangehouden hiervoor. Als gevolg van de nieuwe regelgeving is deze reserve ultimo 2014 omgezet naar een egalisatievoorziening voor het bedrag ad € 5,2 miljoen.

Kernpunten uit onze rapportage

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Verbonden partijen	Gemeente Woerden heeft met diverse partijen overeenkomsten gesloten voor de uitvoering van diverse specifieke taken. De gemeente blijft echter zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit en rechtmatigheid van de uitvoering en hiervoor is het belangrijk dat er goede afspraken worden gemaakt met verbonden partijen. In de uitvoering van onze accountantscontrole werden wij geconfronteerd met vertraging in de oplevering van de gevraagde stukken (inclusief goedkeurende controleverklaring) van Ferm Werk. In overleg met gemeente Woerden zijn vervolgens alternatieve werkzaamheden uitgevoerd door de accountant van Ferm Werk waardoor wij voor de jaarrekening van gemeente Woerden voldoende zekerheid hebben verkregen van de baten en lasten die bij Ferm Werk gerealiseerd zijn.
Aanvullende langlopende financiering		In 2014 heeft de gemeente twee nieuwe langlopende leningen aangetrokken van beide € 10 miljoen met een looptijd van 10 jaar. Deze leningen zijn aangetrokken ter verbetering van de liquiditeitspositie van gemeente Woerden. Als gevolg van de lage rentestand in de markt zijn de rente percentages van de leningen, respectievelijk 2,9% en 1,6%, lager dan huidige uitstaande leningen.
Bestemmings- reserves omgezet naar algemene reserve		In februari 2014 is de notitie Reserves 2014 vastgesteld. Dit leidde tot een dotatie aan de algemene reserve van € 33,3 miljoen en een onttrekking van € 1,0 miljoen. De dotatie en onttrekkingen zijn juist en volledig verwerkt in de jaarrekening.

Onze analyse van het
resultaat en vermogen

Onze analyse van het resultaat en vermogen

Inleiding

In dit hoofdstuk is een analyse van de trend in resultaat en vermogen, de solvabiliteit, liquiditeit en bijzondere posten in het resultaat die de kwaliteit van het resultaat beïnvloeden weergegeven.

Voordelig resultaat nader besproken

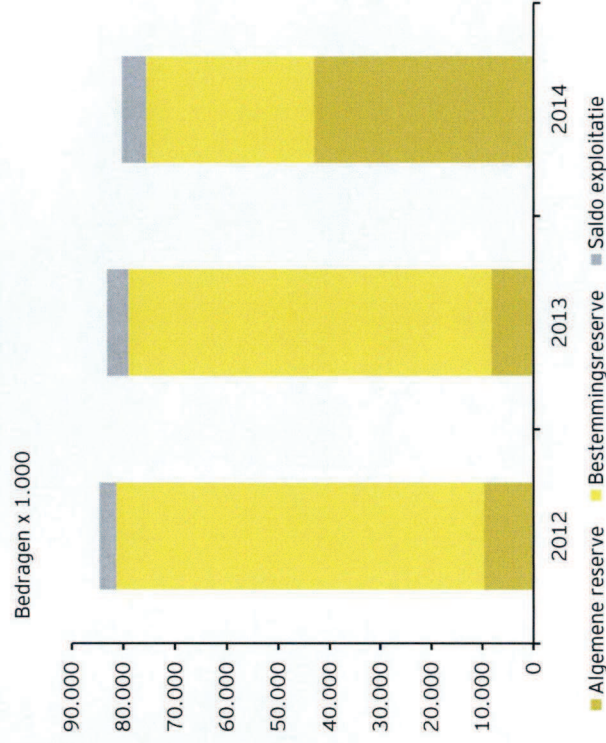
Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2014 bedraagt € 4,8 miljoen voordelig ten opzichte van een budget neutrale begroting. Het resultaat over 2014 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2014	Afwijking
Totale lasten	105.153	102.950	- 2.203
Totale baten	97.261	106.751	9.490
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	- 7.892	3.801	11.693
Mutaties in reserve	7.892	984	- 6.907
Resultaat	0	4.785	4.785

De voornaamste afwijkingen ten opzichte van de begroting is adequaat in de jaarrekening toegelicht. In het hoofdstuk rechtmatigheidsbeheer van dit rapport gaan wij nader in op de begrotingsrechtmatigheid.

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerd resultaat, bedraagt per jaareinde 2014 volgens de jaarrekening € 80,3 miljoen (2013: € 83,2) en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Ondanks het positieve resultaat daalt het eigen vermogen ten opzichte van voorgaand jaar als gevolg van de aanpassing van de Reserve riolering naar de voorzieningen, zie hiervoor pagina 13 van dit verslag. In 2014 heeft een verschuiving plaats gevonden van bestemmingsreserves naar de algemene reserve. In februari 2014 is de notitie Reserves 2014 vastgesteld. Dit leidde tot een dotatie aan de algemene reserve van € 33,3 miljoen en een onttrekking van € 1,0 miljoen.

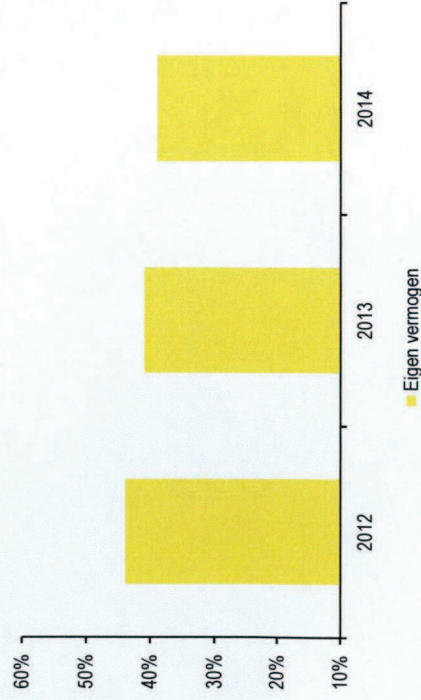

Onze analyse van het resultaat en vermogen

Solvabiliteit

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 39% (2013: 41%).

Gelet op de onderkende risico's van de gemeente is sprake van een gezonde financiële positie.

Financiering

In 2014 heeft u twee nieuwe langlopende leningen afgesloten.

Beide leningen met een omvang van € 10 miljoen en een looptijd van tien jaar met een rentepercentage van respectievelijk 2,06% en 1,6%.

Wij constateren dat het gemiddelde rentepercentage afneemt waardoor de financieringslasten per geleende euro in de aankomende perioden afnemen.

Met het aantrekken van de lening blijft gemeente Woerden binnen de wettelijke kasgeldlimiet. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering van de jaarrekening 2014.

Risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf *Weerstandsvermogen en risicobeheersing* opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2014 is gevoerd.

Ten aanzien van deze paragraaf constateren wij het volgende:

- ▶ Aan de benodigde incidentele en structurele weerstandscapaciteit op basis van de geïnventariseerde risico's kan ruimschoots worden voldaan vanuit de aanwezige incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit bedraagt 5,4, hetgeen als ruim voldoende is te classificeren. In de begroting van 2014 was uitgegaan van een ratio van 1,1.
- ▶ Daarbij opgemerkt dat de stijging ten opzichte van de begroting van het hiervoor genoemde ratio voornamelijk wordt veroorzaakt door het vrij laten vallen van diverse bestemmingsreserves ten gunste van de algemene reserve ad. € 33,3 miljoen.
- ▶ De geïdentificeerde risico's zijn vooral gericht op externe ontwikkelingen en voor een groot deel op de onzekerheden omtrent de drie decentralisaties.

A photograph of a long, multi-span bridge with numerous concrete piers extending into a body of water. The bridge is viewed from a low angle, looking down its length towards the horizon. The sky is a clear, pale blue. A yellow rectangular box is overlaid on the right side of the image, containing the text 'Uitkomsten jaarrekeningcontrole' in a dark, sans-serif font.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een uiteenzetting van de werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van de belangrijke aandachtsgebieden in de controle die nog niet eerder in dit verslag zijn toegelicht.

Dit betreft de volgende onderwerpen:

- ▶ Schatkistbankieren
- ▶ Waardering grondexploitatie
- ▶ Nieuwe BBV notitie riolering en afvalstofheffing
- ▶ Wet Markt en Overheid
- ▶ SISA
- ▶ Wet Normering Topinkomens

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

De belangrijkste uitzondering hierop is het drempelbedrag dat gemiddeld over een kwartaal buiten de schatkist aangehouden mag worden. De omvang van het drempelbedrag is afhankelijk van de omvang van de begroting met een minimumdrempel van € 250.000.

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) zijn regels opgenomen over het rapporteren over (het gebruik van) het drempelbedrag in de jaarrekening. In de toelichting bij de balans moet worden gerapporteerd over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal. Het drempelbedrag voor gemeente Woerden bedraagt voor 2014 € 786.000.

Gedurende het jaar 2014 zijn er twee momenten geweest dat er op basis van het drempelbedrag overtollige middelen aanwezig waren. Hierbij ging het om een bedrag van € 4 miljoen cq € 2 miljoen. Gemeente Woerden heeft in de toelichting bij de jaarrekening hierover conform richtlijnen gerapporteerd.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Inleiding en waardering grondexploitaties

Waardering grondexploitaties

De waardering van de grondexploitaties was een significant risico in onze controleaanpak, vanwege de mate van schattingsonzekerheid voortkomend uit de huidige economische situatie.

Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de grondexploitatieberekeningen beoordeeld. Hieruit komt naar voren dat er sprake is van een adequaat proces.

Niet in exploitatie genomen gronden (€ 5,3 miljoen)

De belangrijkste niet in exploitatie genomen grond betreft het complex Breeveld (€ 5,7 miljoen boekwaarde incl. voorziening van € 0,8 miljoen). Het project heeft een gemiddelde waarde van ongeveer 135 p/m².

Wij hebben vastgesteld dat de boekwaarde (na voorziening) van de niet in exploitatie genomen gronden voldoende is onderbouwd en dat er geen aanvullende verliesvoorziening benodigd is. De huidige bestemming van het gebied is bedrijventerrein. Eind 2014 is met een ondernemer een principedeal gesloten over verkoop van de grond van een groot deel van het terrein. Deze principedeal wordt in de loop van 2015 verder uitgewerkt. Wij hebben vastgesteld dat op basis van de principedeal de huidige verliesvoorziening toereikend is.

In exploitatie genomen gronden (-/- € 0,2 miljoen)

Gemeente Woerden heeft een drietal gronden in exploitatie zijnde:

- ▶ Defensie Eiland
- ▶ Snel & Polanen
- ▶ Kamerik N.O. II.

Over de voortgang van deze projecten wordt u als Raad tweemaal per jaar geïnformeerd middels de meerjaren prognose grondexploitaties (hierna: MPG). In de MPG wordt het geschatte financiële eindresultaat per project uiteengezet. Voor projecten met een verwachte negatieve eindwaarde wordt conform de regelgeving een verliesvoorziening in de balans opgenomen.

Defensie Eiland

Het project Defensie Eiland betreft de herstructurering van het centrum van Woerden met een bouwprogramma van ongeveer 230 woningen. In de afgelopen jaren heeft er hierbij een grote bodemsanering en is in 2013 reeds gestart met de bouw van de eerste woningen. De eerste oplevering wordt in 2015 verwacht.

In voorgaande jaren is een forse verliesvoorziening gevormd ter dekking van het verwachte negatieve resultaat op de grondexploitatie. In 2014 is de voorziening toegenomen met € 0,3 miljoen voornamelijk betreffende toevoeging van rente tot een totaal van € 16,3 miljoen. Naarmate de verkoop van de woningen binnen het project vordert zal de onzekerheid in het project gestaag afnemen. Wij kunnen ons verenigen met de gehanteerde werkwijze en de reeds gevormde voorziening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Inleiding en waardering grondexploitaties

Snel & Polanen

Dit betreft een samengestelde gebiedsexploitatie bestaande uit meerdere deelexploitaties zijnde Waterrijk, Snellerpoort en Cattenbroek. Het totale project heeft een verwacht positief resultaat van € 7,4 miljoen.

Binnen het onderdeel Watterrijk is in 2014 gestart met de verkoop van fase 1 van eiland 4. De verkoop van de woningen is verspoediger verlopen dan in eerste instantie verwacht waardoor een versnelling in de geschatte afzet is aangebracht. De rechtszaak inzake de schade als gevolg van de zandwinning vanuit 2013 is in 2014 gecontinueerd en zal verder worden vervolgt in 2015.

Voor Snellerpoort is in 2009 besloten om dit plandeel in zijn geheel met vijf jaar te vertragen en in een later stadium te ontwikkelen. In 2014 heeft de gemeente in samenspraak met de Provincie divers onderzoeken uitgevoerd voor de verdere ontwikkeling van dit onderdeel van Snel & Polanen.

Het bestemmingsplan van Cattenbroek is op dit moment in procedure. Wanneer het bestemmingsplan definitief wordt vastgesteld zal worden gezocht naar een marktpartij welke het recreatiegebied gaat ontwikkelen en expliciteren. De gronden worden na afronding overgedragen aan het recreatieschap.

Kamurik N.O.

Kamurik Noordoost betreft de uitbreiding van de reeds bestaande wijk Kamurik in Woerden. Het gaat hier om de bouw van circa zestig woningen en een zorgcomplex. De verwachting is dat het project zal doorlopen tot begin 2019 en zal afsluiten met een positief saldo van € 0,5 miljoen.

Nieuwe BBV notitie riolering en afvalstofheffing

De Commissie BBV heeft in november 2014 een notitie Riolering uitgebracht vanwege wijzigingen binnen het BBV. In de notitie worden stellige uitspraken gedaan over presentatie van reserves en voorzieningen waarbij de gemeenten bij het opstellen van de jaarrekening 2014 rekening dient te houden. De notitie heeft ook uitwerking op de reserves en voorzieningen omtrent afvalstoffenheffing.

Als gevolg van de notitie is bij gemeente Woerden de reserve Riolering overgeheveld naar een voorziening voor een bedrag ad. € 5,2 miljoen. De reserve werd gebruikt als egaliseriereserve, dit omdat er sprake is van niet bestede middelen. De voorziening wordt gekenmerkt als een zogenaamde *voorziening artikel 44 lid 2*. Wij kunnen ons verenigen met de gehanteerde verwerkingswijze.

In de notitie is tevens aangegeven dat de omzetting ultimo 2014 via een directe balansmutatie heeft mogen plaatsvinden. Er is derhalve geen sprake van aanpassing van vergelijkende cijfers. Vanaf 2015 dienen mutaties op de daarvoor bestemde voorzieningen overeenkomstig de BBV-regelgeving plaats te vinden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Wet Markt en Overheid

Alle gemeenten moeten vanaf 1 juli 2014 voldoen aan de Wet Markt en Overheid. Deze wet is bedoeld om concurrentievervalsing door de overheid te voorkomen. Op 29 januari jongstleden is het raadsbesluit vastgesteld omtrent de verklaring van activiteiten van algemeen belang. Hierbij heeft de gemeente de volgende activiteiten bestempeld als zijnde taken van publiek belang:

- ▶ exploitatie van sportaccommodaties en tijdelijke strand bij de recreatieplas Cattenbroek;
- ▶ verhuur danwel in gebruik geven van ruimte en/of onroerende zaken voor maatschappelijk en cultureel gebruik;
- ▶ verhuur van vastgoed om kraken te voorkomen.

Met het vaststellen van het hiervoor genoemde Raadsbesluit voldoet gemeente Woerden aan de Wet Markt en Overheid.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2014 heeft u een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie.

Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd.

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de *Nota verwachtingen accountantscontrole 2014*. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de navolgende specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Onze controleaanpak hierbij hebben wij in de bijlage Onafhankelijkheid en controleproces nader toegelicht. De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 2 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening.

Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. In onderstaande overzicht is visueel de sensitiviteit per schatting weergegeven. Hiermee wordt aangegeven gevoelig de schatting is voor materiële afwijkingen. Wij zijn van mening dat de gemeente adequaat is omgegaan met de schattingen in de jaarrekening.

 Sensitiviteit schattingen hoog, door onzekere (externe) omstandigheden.

 Sensitiviteit schattingen is gemiddeld

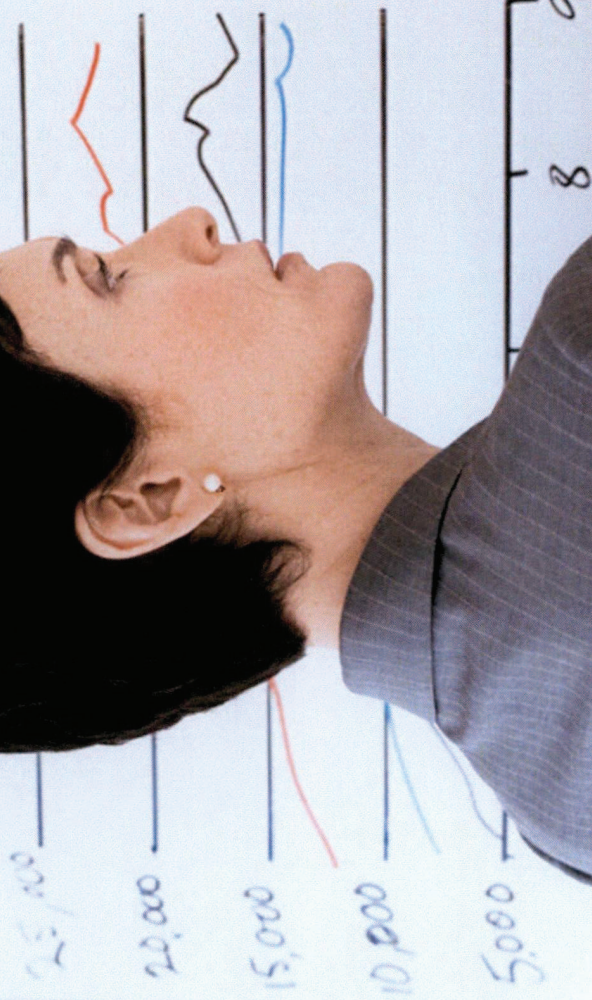
 Sensitiviteit schattingen ligt laag

Belangrijke schattingen	Beoordeling 2014	Beoordeling 2013	Toelichting
Waardering van de bouwgrondexploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)			Wij achten de sensitiviteit van de schatting hoog als gevolg van de onzekerheid in de toekomstige opbrengsten vanuit de grond- en woningverkoop. Gemeente Woerden heeft echter afdoende maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen. Tevens zijn er voldoende buffers in het grondbedrijf om toekomstige tegenvallers te dekken.
Waardering van de debiteuren			Consistent aan voorgaande jaren is een statische voorziening voor debiteuren gevormd.
Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen			De huidige plannen inzake gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder wegen) zijn actueel.
Beoordeling van de risico's ten aanzien van de niet uit de balans blijvende verplichtingen			De risico's inzake de niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn in voldoende mate inzichtelijk.

current value

8143
1487

AR
695
24,490
118,866
(4,459)

Jun
691
25,042
122,265
(3,860)
11,317
18,410

Kwaliteit beheersorganisatie

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2014 van de gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij steunen voor de volgende processen op uw interne beheersing, hetgeen betekent dat wij minder uitgebreide werkzaamheden per jaareinde behoeven te verrichten.

- ▲ Inkopen (factuurverwerking)
- ▲ Personeel
- ▲ Belastingen
- ▲ Omgevingsvergunningen
- ▲ Subsidieverstrekingen

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole. In onze managementletter 2014, uitgebracht aan het college op 14 januari 2015, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2014 opgenomen.

Positie verbijzonderde interne controle

Om de tijdige en volledige uitvoering van de interne controlewerkzaamheden voor de jaarrekening 2014 te waarborgen is een gedeelte van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden uitgevoerd door EY. Vanaf 2015 zullen deze werkzaamheden weer volledig zelf door gemeente Woerden worden uitgevoerd.

Rechtmatigheidsbeheer

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het normenkader 2014 van gemeente Woerden.

Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaardencriterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd in het kader van rechtmatigheid. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.

Het controleprotocol, inclusief het normenkader is op 13 januari 2015 door uw raad vastgesteld. Zoals reeds aangegeven in de managementletter kan de beheersing voor een aantal processen nog in bepaalde mate verbeterd worden. Wij constateren dat gemeente Woerden hiermee aan de slag is en deze verbeteringen veelal de komende jaren wil gaan realiseren.

Ondanks deze aanbeveling zijn wij van mening dat gemeente Woerden voor het boekjaar 2014 een deugdelijk rechtmatigheidsonderzoek heeft uitgevoerd.

De begrotingsoverschrijdingen zijn goed toegelicht

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd.

In de hierna volgende tabel hebben wij op programmaniveau een samenvatting gegeven van de belangrijkste overschrijdingen van de lasten op de begroting.

Onderdeel programmarekening EUR x 1.000	Lasten gewijzigde begroting	Lasten rekening 2014	Verschil begroot werkelijk
2. Ruimtelijke ordening, Wonen en grote projecten	8.031	11.512	3.480
3. Cultuur, Economie en Milieu	7.949	8.284	335
4. Beheer Openbare Ruimte en Infrastructuur	26.812	22.217	- 4.665
8. Financiële algemene dekkingsmiddelen	42.167	45.211	3.044

De overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten zijn door het college in de toelichting op de programmarekening toereikend toegelicht.

De onderschrijding op programma 4 hangt voor een belangrijk deel samen met de overschrijding op programma 8. In de begroting 2014 was namelijk rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage aan de Provincie inzake randwegen ad. € 4,8 miljoen. Deze uitgaven werden in de begroting gedekt door een onttrekking uit de Reserve Infrastructurele werken, onderdeel van programma 8. De declaratie van de Provincie is in 2014 echter uitgebleven en zal naar verwachting in 2015 plaatsvinden.

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf *Weerstandsvermogen* van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Wensen en aandachtspunten

Wensen en aandachtspunten

Uw specifieke wensen en aandachtspunten

Aandachtspunten van de raad

Wij vinden het van groot belang onze controle af te stemmen op de specifieke situatie van gemeente Woerden en de wensen van onze opdrachtgever. Op die wijze kunnen wij nog gericht toegevoegde waarde leveren. U heeft ons gevraagd dit jaar specifiek aandacht te besteden aan de volgende onderwerpen:

- ▶ Risicomanagement;
- ▶ Decentralisaties in het sociale domein;
- ▶ Verbonden partijen

Wij zijn in onze boardletter voornamelijk nader ingegaan op de onderwerpen risicomanagement en decentralisaties in het sociale domein. In dit accountantsverslag willen wij u verder informeren over onze bevindingen in het kader van de verbonden partijen.

Verbonden partijen

Gemeente Woerden heeft met diverse partijen overeenkomsten gesloten voor de uitvoering van diverse specifieke taken. Gemeente Woerden blijft echter zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit en rechtmatigheid van de uitvoering en hiervoor is het belangrijk dat er goede afspraken worden gemaakt met verbonden partijen. Deze afspraken zijn met name van belang om te garanderen dat er een betrouwbare informatiestroom vanuit de verbonden partijen bestaat op basis waarvan de gemeente het toezicht kan uitoefenen.

Wij constateren dat het belang van een adequate beheersing van verbonden partijen in het algemeen toeneemt door een aantal maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de hiervoor benoemde decentralisaties in het sociaal domein.

Anderzijds legt de huidige financiële situatie extra druk op de financiële positie van uw verbonden partijen. Het financieel risico voor de gemeente neemt hierdoor toe.

In de boardletter hebben wij gerapporteerd over de belangrijkste verbonden partijen van gemeente Woerden. Hierbij hebben wij gelet op de hoogte van de geldstroom en het risicoprofiel. Hierna zijn de verbonden partijen weergegeven met de financiële stromen zoals in de jaarrekening 2014 zijn verantwoord.

Verbonden partij	Taak	Financiële stroom
Ferm Werk	Participatie, werk & inkomen	€ 18.689.790
Veiligheidsregio VRU	Bestrijding rampen en crises	€ 2.568.536
Omgevingsdienst ODRU	Milieutaken	€ 1.164.717
Afvalverwijdering Utrecht	Afvalverwijdering	€ 789.520
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst GGDrU	Publieke gezondheid	€ 591.901

Gemeente Woerden houdt toezicht op verbonden partijen door haar actieve rol en invulling van het aandeelhouderschap en benoemen van leden van de RvC/bestuursleden. De spelregels zijn vastgelegd in de nota verbonden partijen. De gemeenteraad wordt jaarlijks tweemaal geïnformeerd via de paragraaf “verbonden partijen”.

Wensen en aandachtspunten

Uw specifieke wensen en aandachtspunten

Ontvangen verantwoordingsinformatie

Als onderdeel van het jaarafsluitingsproces heeft gemeente Woerden de volgende verantwoordingsinformatie ontvangen.

Verbonden partij	Ontvangen verantwoordingsinformatie	Verklaring van accountant?
Ferm Werk	Financiële verantwoording 2014	Ja
Veiligheidsregio VRU	Concept jaarrekening 2014	Nee
Omgevingsdienst ODRU	Jaarrekening en jaarverslag 2014	Ja
Afvalverwijdering Utrecht	Jaarrekening en jaarverslag 2014	Nee
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst GGDrU	Concept jaarrekening 2014	Nee

Uit bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat in enkele gevallen nog geen definitieve jaarverantwoording is ontvangen. Gemeente Woerden moet in deze gevallen uitgaan van tussentijdse danwel conceptinformatie. Wij adviseren u goede afspraken te maken met de desbetreffende partijen om de benodigde informatie tijdig te verkrijgen danwel passende maatregelen te treffen om de rechtmatigheid van de bestede gelden vast te kunnen stellen.

Conform artikel 34b Wet Gemeenschappelijke Regelingen dient het bestuur van een gemeenschappelijke regeling jaarlijks vóór 15 april haar (voorlopige) jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten te sturen.

Wijziging in het BBV

Wij hebben u in onze boardletter gerapporteerd omtrent de wijzigingen in de verslaggevingsregels van de BBV omtrent de toelichting op verbonden partijen. Wij hebben geconstateerd dat de kwaliteit van deze paragraaf verbeterd is ten opzichte van voorgaande jaar. Echter is deze paragraaf nog niet volledig toereikend conform de vereisten zoals voorgeschreven door de commissie BBV. Ten aanzien van uw verbonden partijen merken wij op dat in de paragraaf 'Verbonden partijen' van het jaarverslag, de volgende zaken ontbreken of niet toereikend zijn toegelicht:

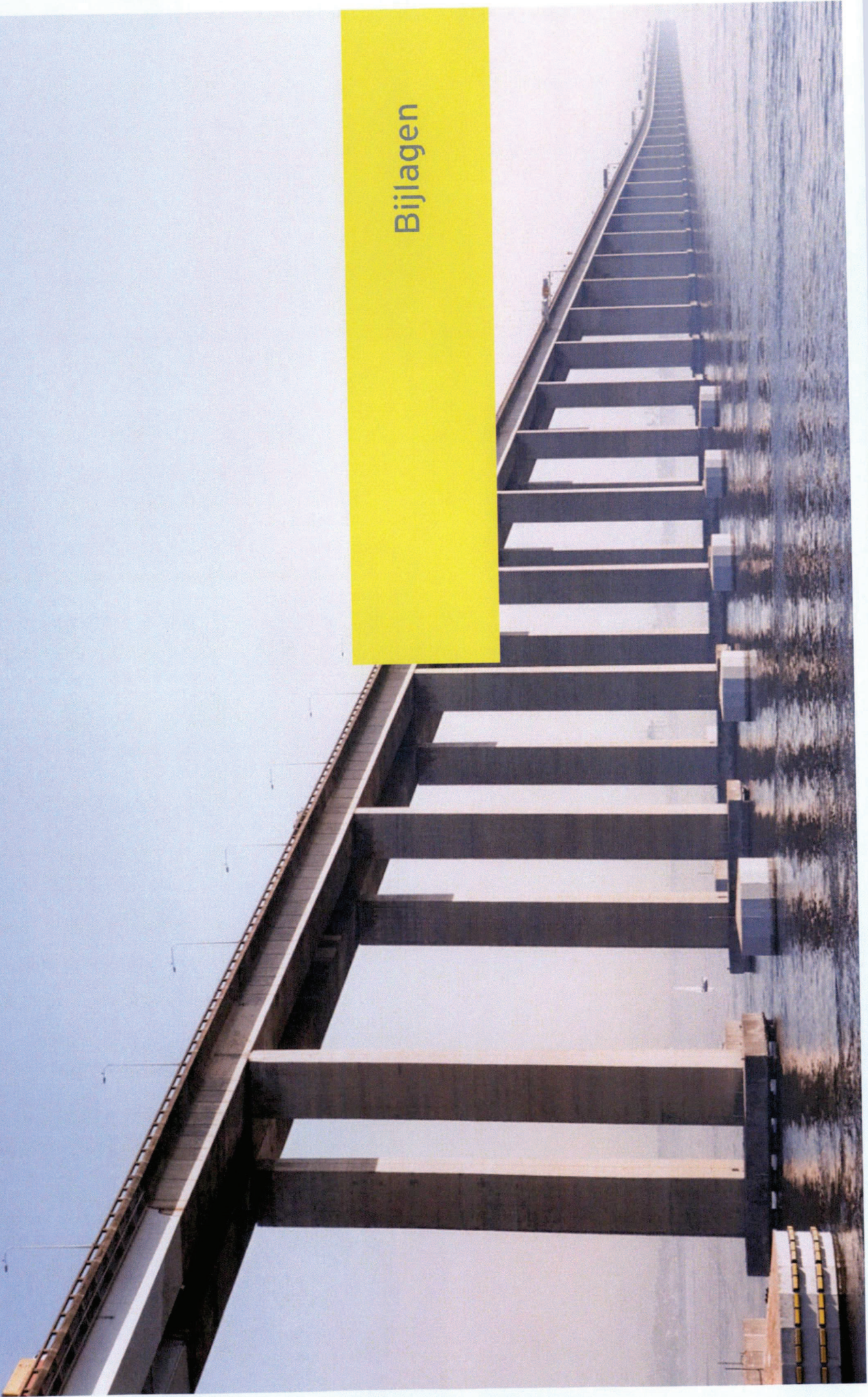
- De visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting kan nog worden vergroot.

De definitieve cijfers betreffende de verbonden partijen zijn veelal nog niet bekend gezien de desbetreffende jaarrekeningen nog niet zijn vastgesteld. Dit is ook aangegeven in het jaarverslag in de paragraaf verbonden partijen.

Voor 2015 adviseren wij om de informatievoorziening omtrent verbonden partijen te versnellen door het maken van duidelijke (bestuurlijke) afspraken met deze organisaties, zodat deze informatie ook in de jaarrekening kan worden opgenomen.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO die wij hieronder hebben opgenomen, betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid
- ▶ samenloop van dienstverlening
- ▶ geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor Organisaties van Openbaar Belang (OOB's) vanaf 1 januari 2013 en kantoorrolatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders. Gemeenten kwalificeren momenteel niet als OOB.

Impact nieuwe regels op relatie gemeente Woerden en EY Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van onafhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren.

Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- ▶ John Drost betrokken sinds de jaarrekeningcontrole 2012
- ▶ Peter van Loenen betrokken sinds de jaarrekeningcontrole 2012

Wij brengen u tijdig op de hoogte van belangrijke teamwisselingen. Intern beschikken wij over interne overdrachtsprocedures, zodat u geen hinder ondervindt van een teamwisseling.

Samenloop van dienstverlening

Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is; of
- ▶ een verwerkingswijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance team twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, dienen wij u te informeren over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij kunnen u melden dat deze situatie zich niet heeft voorgedaan.

SiSa-bijlage

Bijlage 2

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2014	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	n.v.t.	-	n.v.t.
I&M E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2014	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2013	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb gemeente 2014	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2014	n.v.t.	-	n.v.t.
SZW G5	Wet participatiebudget (Wpb) gemeente 2014	n.v.t.	-	n.v.t.